

Analýza výdělkové diferenciacie ve vztahu k dani z příjmu

Petra Kadlčíková

Bakalářská práce
2006

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Vyšší odborná škola ekonomická
akademický rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra KADLČÍKOVÁ**

Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Finanční řízení podniku**

Téma práce: **Analýza výdělkové diferenciacce ve vztahu k dani z příjmu**

Zásady pro vypracování:

1. **Prostudujte doporučenou literaturu se vztahem ke zvolenému tématu.**
2. **Proveďte literární průzkum a analýzu teoretických a metodologických východisek řešení zadaného úkolu.**
3. **S využitím odborné literatury vyhodnoťte analýzu výdělkové diferenciacce vybraných subjektů.**
4. **Navrhňte možnosti využití Informačního systému o průměrném výděлку (ISPV) pro modelování daně z příjmu.**

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- [1] AMBROŽ, Jan. Daň z příjmů. 1. vyd. Praha: Koršach, 2005. 397 s. ISBN 80-86296-08-3.
- [2] ANDĚL, Jiří. Statistické metody. 2. vyd. Praha: MATFYZPRESS, 1998. 274 s. ISBN 80-85863-27-8.
- [3] Autorský kolektiv. MERITUM – výkladová řada. Daně 2004. Praha: ASPI Publishing, 2004. 892 s. ISBN 80-7357-024-6.
- [4] DOBEŠOVÁ, Katarína. Daňové tabulky a změny ve zdaňování příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků v roce 2005. 1. vyd. Praha: Pragoeduca, 2005. 141 s. ISBN 80-7310-021-5.
- [5] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 3. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2003. 263 s. ISBN 80-86395-84-7.
- [6] LUDÍNOVÁ, Marie. Daňové zákony 2005 v úplném znění. Olomouc: ANAG, 2005. 136 s. ISBN 80-7263-247-7.
- [7] PELECH, Petr. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2005. 13. aktualizované vyd. Olomouc: ANAG, 2005. 343 s. ISBN 80-7263-253-1.
- [8] ŠESTÁKOVÁ, Pavlína. Tabulky daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků 2005. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2005. 79 s. ISBN 80-7263-246-9.
- [9] ŠÍROKÝ, Jan. Daňové teorie s praktickou aplikací. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.
- [10] VANČUROVÁ, Alena. Daňový systém 2004 aneb učebnice daňového práva. 7. vyd. Praha: VOX – Ing. Zdenka Vostrovská, CSc., 2004. 366 s. ISBN 80-86324-42-7.
- [11] WONNACOT, Thomas. Statistika pro obchod a hospodářství. 1. vyd. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 891 s. ISBN 80-85605-09-0.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Vladimír Smolka**
EXT

Datum zadání bakalářské práce: **28. února 2006**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2006**

Ve Zlíně dne 21. března 2006

Ing. Alena Dofková
v Zast. děkan

Ing. Eva Heczková, Ph.D.
v Zast. ředitel ústavu

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci se zabývám problematikou týkající se rozložení zaměstnanců do jednotlivých pásem daně z příjmu. V první části se zaměřuji na teoretické vyjádření daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. V praktické části zobrazuji analýzu výdělkové diferenciaci, ve které bude uvedeno rozložení výdělků podle statistického systému ISPV (Informační systém o průměrném výdělků). Tato část zahrnuje také soubor výpočtů, tabulek a grafů výdělků zaměstnanců v jednotlivých pásmech daně z příjmu.

Klíčová slova: daň z příjmů fyzických osob, sazba daně, daňová pásma, výdělková diferenciaci, ISPV (Informační systém o průměrném výdělků), model

ABSTRACT

This bachelor work deals with problems concerning the distribution of employees across particular tax brackets. In the first part I concentrate on the theoretical aspects of natural person income tax for people in employment. The practical part is focused on the analysis of income differentiation, including the staff 's wage level according to the AEIS (Average Earnings Information System). This part also contains a set of calculations, tables and graphs depicting earnings across tax brackets.

Keywords: natural person income tax, income tax rate, tax brackets, income differentiation, AEIS (Average Earnings Information System), model

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala všem, kteří mi věnovali svůj čas a trpělivost během zpracování mé bakalářské práce.

Díky patří především vedoucímu bakalářské práce panu RNDr. Vladimíru Smolkovi za cenné rady, pomoc a odborné vedení při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

1	ÚVOD	8
I	TEORETICKÁ ČÁST	9
2	TEORIE ZDANĚNÍ PRÁCE A KAPITÁLU	10
3	DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	12
3.1	POPLATNÍCI DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	12
3.2	PŘEDMĚT DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	12
3.3	PŘÍJMY ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI	12
3.4	PŘÍJMY VYŇATÉ Z PŘEDMĚTU DANĚ	14
3.5	SAZBA DANĚ	15
3.6	ZÁLOHY NA DAŇ Z PŘÍJMŮ.....	15
3.7	SLEVY NA DANI A ODČITATELNÉ POLOŽKY UPLATŇOVANÉ PŘI VYÚČTOVÁNÍ MĚSÍČNÍCH ZÁLOH NA DAŇ Z PŘÍJMŮ	17
3.7.1	Výše slev na dani.....	17
3.7.2	Podmínky pro možnost uplatnění slev na dani.....	18
3.8	DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ NA DĚTI – DAŇOVÝ BONUS	18
3.9	ODČITATELNÉ POLOŽKY OD ZÁKLADU DANĚ	20
3.10	ROČNÍ ZÚČTOVÁNÍ ZÁLOH DANĚ	21
3.11	VÝPOČET A VÝBĚR DANĚ.....	21
3.11.1	Výpočet daňové povinnosti	22
3.12	DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ	23
3.12.1	Podání daňového přiznání	24
3.13	POPLATNÍCI, KTEŘÍ NEMUSÍ PODÁVAT DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ.....	24
II	PRAKTICKÁ ČÁST	26
4	TREXIMA, SPOL. S R.O. ZLÍN	27
4.1	POSLÁNÍ TREXIMY	27
4.2	CÍL TREXIMY.....	28
5	INFORMAČNÍ SYSTÉM O PRŮMĚRNÉM VÝDĚLKU.....	29
5.1	REGIONÁLNÍ STATISTIKA CENY PRÁCE (RSCP).....	30
6	MODEL PRO MONITOROVÁNÍ DAŇOVÉHO SYSTÉMU	31
6.1	POPIS MODELU.....	31
6.2	AKTUÁLNÍ VÝDĚLKOVÁ DIFERENCIACE	32
6.3	VYUŽITÍ MODELU K OPTIMALIZACI DAŇOVÉHO SYSTÉMU	37
	ZÁVĚR	40
	RESUMÉ	41

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	42
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	44
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	45
SEZNAM PŘÍLOH.....	46

1 ÚVOD

Bakalářská práce na téma „Analýza výdělkové diferenciaci ve vztahu k dani z příjmů“ se zabývá problematikou týkající se rozložení zaměstnanců do jednotlivých pásem daně z příjmu. Jedná se konkrétně o daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, která je jednou z nejdůležitějších a nejrozšířenějších daní v celé daňové soustavě České republiky.

V současné době platí v České republice daňová soustava, která vstoupila v platnost dnem 1. 1. 1993. Se vstupem České republiky do Evropské unie došlo k úpravám celé daňové soustavy. Každoročně dochází k řadě změn a úprav také v dani z příjmů fyzických osob, které je potřeba neustále sledovat a zavádět do informačních a účetních systémů jednotlivých podniků. Od roku 2006 došlo i ke změnám sazeb daně v jednotlivých daňových pásmech a novinkou jsou také například dříve používané „nezdánitelné částky“, které byly nahrazeny „slevami na dani“.

Bakalářská práce by měla ukázat aktuální výdělkovou diferenciaci, při níž bude využit zjednodušený model, jehož základem je rozložení výdělků podle statistického systému ISPV (Informační systém o průměrném výdělků).

Cílem mé bakalářské práce je ukázat rozložení výdělků zaměstnanců podle jednotlivých pásem daně z příjmu.

Daň z příjmů fyzických osob je velmi rozsáhlá a složitá, proto se v teoretické části zabývám jejím podrobným rozborem, aby bylo možné se v této dani lépe orientovat.

Společnost, ve které dlouhodobě pracuji, se zabývá kromě jiných činností zpracováním statistického šetření o průměrném výdělků a získané informace zprostředkovává podnikatelským subjektům. Základní údaje o ní uvádím na začátku praktické části.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 TEORIE ZDANĚNÍ PRÁCE A KAPITÁLU

Daně tvoří nezbytný základ jakékoliv formy organizování lidské společnosti. Každý stát, aby mohl plnit své funkce, potřebuje k tomu soustředit peněžní prostředky, a proto všichni musí přispívat, všichni se musí podílet na veřejných příjmech. Děje se tak formou daní, které představují kvantitativně nejvýznamnější příjem státního rozpočtu. Jednotlivec, který je povinen odevzdat státu např. čtvrtinu svých příjmů, stráví vlastně jednu čtvrtinu svého pracovního času prací pro stát. Platí to, jak v případě jedince, který je zaměstnán ve firmě a jejím prostřednictvím tyto daně státu odvádí, tak i pro jedince, kteří "pracují sami na sebe", případně zaměstnávají další jedince. Většina států však nezdaňuje pouze práci, ale také kapitál. Daně jsou vybírány v peněžní formě tzn., že lze hovořit o *monetizaci daní*. Od ostatních peněžních transakcí se zdanění liší tím, že účastníci jsou nuceni se transferu zúčastnit. Nejedná se o dobrovolnou směnu a je státem vynucována zákonnou formou. Tato pravomoc vlád nutit občany přispívat do státního rozpočtu, může být snadno zneužita. Občan zpravidla nemá kontrolu nad tím, jak bylo s vybranými daněmi naloženo a k financování jakých veřejných statků byly použity. Tento problém pomáhá částečně řešit daňová soustava, která umožňuje jedinci volbu v tom, že se mohou rozhodnout platit méně, pokud jsou ochotni pracovat méně, méně si tak pro sebe vydělat a podílet se méně na spotřebě. Daně, jejich výše, struktura celého daňového systému, způsob výběru daní či jejich změny ovlivňují každodenní rozhodování lidí – ať jsou v roli spotřebitele, zaměstnance, investora nebo podnikatele.

V zcela převažující většině případů je vliv daní na ekonomickou efektivitu negativní. Snahou ekonomické teorie proto je, najít takový daňový systém, který maximalizuje společenský užitek. Většina ekonomů se přiklání k těmto **pěti principům, kterými by se měl vyznačovat optimální daňový systém**. Jedná se o 1) *ekonomickou efektivnost*, 2) *nízkou administrativní náročnost*, 3) *flexibilitu*, 4) *transparentnost* a 5) *spravedlnost*.

Ekonomickou efektivitu lze posuzovat např. podle toho, zda daňový systém odrazuje od vyšších pracovních výkonů, zda "nenutí" občany k tomu, aby si úspory nechávali doma (příliš vysoké zdanění úroků z vkladů), zda neznevýhodňuje daňově určitý statek nebo službu apod. **Administrativní náročnost** spojená s výběrem a kontrolou daňových odvodů by se měla zvyšovat (snižovat) úměrně s vybranými daněmi. Často je přenášena na zaměstnavatele (zdanění příjmů), prodejce (nepřímé daně) apod. **Flexibilní** je takový daňový systém, který dokáže pružně (až automaticky) reagovat na změny v ekonomických

podmínkách. *Transparentnost* spočívá v tom, že všem účastníkům transferu by mělo být předem jasné kolik, kdy a kam bude muset zaplatit a umožnit jim tak preferenci. *Spravedlivý* je takový daňový systém, který platí jednotně pro všechny skupiny obyvatelstva a má co nejméně výjimek. Je zřejmé, že jednotlivé principy se vzájemně ovlivňují. To, co je ekonomicky efektivní, nemusí být "spravedlivé". Bylo by jistě chybou, kdyby zvolený daňový systém (např. díky vysokým daňovým sazbám) nutil plátce k tomu, aby své úsilí a finance investovali do snahy vyhnout se placení daní, místo toho, aby investovali do zvyšování vlastního příjmu či výnosů.

3 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

Daň z příjmů fyzických osob je po DPH a dani z příjmů právnických osob nejdůležitějším zdrojem příjmů státního rozpočtu České republiky. Její záběr je velmi obsáhlý a rozhodně nepatří k nejjednodušším. Proto bych ráda uvedla její podrobný rozbor, který nám pomůže se v této dani lépe vyznat a pochopit její mechanismy.

3.1 Poplatníci daně z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů platí dvě skupiny osob a podle toho, do jaké skupiny patří, jsou také zdaňovány jejich příjmy. První skupinu tvoří tzv. *rezidenti*. Jsou to občané s trvalým bydlištěm na území ČR, popřípadě občané, kteří se v ČR "obvykle" zdržují (alespoň 183 dnů v roce). Ti podléhají dani z příjmů svými celosvětovými příjmy. Druhá skupina se označuje jako tzv. *nerезidenti*. Sem patří občané, kteří podmínky rezidentury nesplňují. Navíc sem patří občané, kteří v ČR bydliště nemají, ale zdržují se obvykle v ČR pouze za účelem studia nebo léčení. Ti odvádějí daň pouze z příjmů dosažených na území ČR.

3.2 Předmět daně z příjmů fyzických osob

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky - převážně mzdy a platy
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti
- příjmy z kapitálového majetku - dividendy, úroky z vkladů na účtech, apod.
- příjmy z pronájmu - pronájem nemovitostí, pravidelný pronájem movitých věcí
- ostatní příjmy - příležitostné příjmy, příjmy z prodeje nemovitostí a movitých věcí, výhry v loteriích, atd.

3.3 Příjmy ze závislé činnosti

Týká se největšího počtu poplatníků, neboť jde o zdanění příjmů za práci ve mzdě. Odpovědnost za včasné a řádné plnění daňové povinnosti bývá ponechána na zaměstnavateli a zaměstnanec obdrží mzdu již po zdanění, resp. po sražení zálohy na daň v rámci měsíčního vyúčtování mzdy. V mnoha případech je pro zaměstnance výhodné, aby požádal o roční zúčtování záloh na daň.

Příjmy ze závislé činnosti jsou veškeré příjmy, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům, kromě těch, které se nezahrnují do základu daně či jsou vyňaty ze zdanění a příjmů osvobozených od daně. Mezi příjmy od zaměstnavatele, ze kterých zaměstnanec daň neplatí, patří ty, které jsou vyňaty ze zdanění nebo osvobozeny od daně. Za příjmy ze závislé činnosti se považují i naturální požitky. Jestliže například zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci zdarma podnikový byt, musí být zahrnuto do daňového základu "obvyklé nájemné" z tohoto bytu. Jestliže byt poskytuje zaměstnanci za cenu nižší než obvyklou, potom se do základu daně zaměstnanec zahrne rozdíl mezi zaměstnancem placeným nájemným a nájemným, které by ze stejného bytu hradil jiný uživatel.

Pokud však jde o poskytnutí ubytování v souvislosti výkonem zaměstnání mimo místo bydliště zaměstnance, je to osvobozeno od daně. Zaměstnanec také musí zahrnout do zdanitelných příjmů 1 % (za každý i započatý kalendářní měsíc) ze vstupní ceny motorového vozidla (vč. DPH), které poskytuje zaměstnavatel bezplatně zaměstnanci k používání pro služební i soukromé účely. Pokud je tato částka nižší než 1 000 Kč za měsíc, považuje se za příjem zaměstnance částka 1 000 Kč. Dále se za příjmy ze závislé činnosti považují například příjmy členů družstva za práci pro družstvo.

Zaměstnanec neplatí daň z níže uvedených příjmů:

- různá nepeněžitá zvýhodnění od zaměstnavatele - rekreační, zdravotnická a vzdělávací zařízení, závodní knihovny, sportovní zařízení, příspěvky na kulturní akce, zahraniční rekreace (limit 10 000 Kč za rok včetně příspěvků pro rodinné příslušníky zaměstnance)
- u zaměstnanců veřejných dopravců např. bezplatné nebo zlevněné jízdenky
- různé pracovní a ochranné pomůcky
- náhrady cestovních výdajů do limitu
- nepeněžní příspěvky na stravování
- nepeněžní dary od zaměstnavatele s horním limitem 2 000 Kč ročně
- peněžní zvýhodnění v souvislosti s bezúročnými půjčkami nebo půjčkami s úrokem nižším než je obvyklá výše úroku - jedná-li se o návratné půjčky poskytnuté zaměstnanci na bytové potřeby, pouze do výše 100 000 Kč ročně nebo 20 000 Kč ročně, pokud je půjčka určena k překlenutí tíživé finanční situace

- příjmy do výše 10 000 Kč poskytnuté zaměstnavatelem jako sociální výpomoc v přímé souvislosti s překlenutím mimořádně obtížných poměrů
- příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem, maximálně však do výše 5 % hrubé mzdy
- pojistné na soukromé životní pojištění (pro případ smrti či dožití věku nebo na důchodové pojištění) hrazené zaměstnavatelem, maximálně však 12 000 Kč ročně od téhož zaměstnavatele a navíc za splnění podmínky, že v pojistné smlouvě byla sjednána výplata pojistného plnění až po 5 letech a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let

3.4 Příjmy vyňaté z předmětu daně

Poplatníci nemusí platit daň z příjmů, které jsou vyňaty z předmětu daně nebo od daně osvobozeny. Některé druhy příjmů nepodléhají dani z příjmů fyzických osob. Jsou to níže uvedené.

- příjmy získané zděděním (podléhají dědické dani)
- přijaté úvěry a půjčky
- příjmy získané darováním (podléhají darovací dani) - nesmí jít o dar od zaměstnavatele
- příjmy z nabytí majetku v rámci restituce a soudní a mimosoudní rehabilitace
- cestovní náhrady (včetně hodnoty stravování na pracovních cestách) přijaté od zaměstnavatele v souvislosti s výkonem závislé činnosti - zvláštní zákony určují horní limity náhrad.

3.5 Sazba daně

Výše sazby daně z příjmů fyzických osob.

Tab. 1. Sazby daně z příjmů fyzických osob od roku 2006

Upravený základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	121 200	12 %	0 Kč
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč

Počítá se z ročních příjmů

Zdroj: vlastní

Tab. 2. Sazby daně z příjmů fyzických osob za rok 2005

Upravený základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	109 200	15 %	0 Kč
109 200	218 400	16 380 Kč + 20 %	109 200 Kč
218 400	331 200	38 220 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	66 420 Kč + 32 %	331 200 Kč

Počítá se z ročních příjmů

Zdroj: vlastní

3.6 Zálohy na daň z příjmů

Příjmy ze závislé činnosti, vyjma příjmů ze zahraničí, se zdaňují vždy u zdroje, a to zpravidla formou měsíční zálohy na daň. Zálohu na daň vypočítává a odvádí zaměstnavatel.

Způsob stanovení záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti závisí na tom, zda poplatník u daného zaměstnavatele podepsal "prohlášení" k příjmům ze závislé činnosti a funkčním

požitkům. Každý poplatník si může zvolit pouze jednoho zaměstnavatele, u kterého "prohlášení" podepíše. "Prohlášení" je jednou z podmínek, aby poplatník mohl uplatňovat v průběhu zdaňovacího období nezdánitelné části daňového základu. Pokud zaměstnanec nepodepsal prohlášení k dani, zaměstnavatel při výpočtu zdanitelné mzdy nepřihlíží k nezdánitelným částkám a výsledná zdanitelná mzda je zdaněna minimálně 20 %.

Tab. 3. Postup výpočtu zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti

Výpočet záloh daně z příjmů od roku 2006	
Hrubý příjem za měsíc (včetně naturálních požitků) bez vyňatých příjmů	
-	příjmy osvobozené od daně
=	HRUBÁ MZDA
-	pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
-	pojistné na veřejné zdravotní pojištění
=	ZÁKLAD DANĚ
-	odčitatelné položky (zálohově lze uplatnit jen vybrané)
=	ZDANITELNÁ MZDA
*	sazba daně
=	ZÁLOHA NA DAŇ PŘED SLEVAMI
-	slevy na dani
=	ZÁLOHA NA DAŇ

Zdroj: vlastní

3.7 Slevy na dani a odčitatelné položky uplatňované při vyúčtování měsíčních záloh na daň z příjmů

Uplatňuje se 1/12 roční částky stanovené zákonem o daních z příjmů:

- na poplatníka,
- na vyživované dítě v domácnosti s poplatníkem; jde-li o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se tato částka na dvojnásobek,
- na poplatníka, který pobírá částečný invalidní důchod,
- na poplatníka, který pobírá plný invalidní důchod,
- na poplatníka, který je držitelem průkazu ZTP/P,
- na studenta (do věku 26 let, resp. 28 let),
- 1/12 předpokládané úhrnné výše úroku z hypotečního úvěru či úvěru ze stavebního spoření při splnění podmínek daných zákonem.

3.7.1 Výše slev na dani

Slevy na dani nahrazují dřívější "nezdanitelné částky" a odečítají se od celkově vypočítané daně. Lze uplatnit slevy na dani v níže uvedené roční výši.

Tab. 4. Slevy na dani od roku 2006

Sleva na dani	Výše slevy
Na poplatníka	7 200 Kč
Na dítě	6 000 Kč
Na dítě ZTP/P	12 000 Kč
Na vyživovanou manželku/manžela	4 200 Kč
Na partnera ZTP/P	8 400 Kč
Částečný invalidní důchod	1 500 Kč
Plný invalidní důchod	3 000 Kč
ZTP/P	9 600 Kč
Student	2 400 Kč

Zdroj: vlastní

3.7.2 Podmínky pro možnost uplatnění slev na dani

- zaměstnanec musí podepsat prohlášení k dani (to lze podepsat na stejné období kalendářního roku jen u jednoho plátce),
- musí prokázat nárok na slevu na dani - např. potvrzením o studiu svých dětí,
- zaměstnanec může uplatnit slevy na dani v měsíci, na jehož počátku splňuje podmínky; dítě uplatní už v měsíci, kdy se narodilo nebo v němž začalo studovat (pokud to do 30 dnů prokáže),
- většinu slev na dani uplatní zaměstnanec měsíčně ve výši 1/12 roční částky při stanovení měsíční zálohy na daň,
- slevy na dani na manželku (manžela), nezdanitelnou část na poživatele starobního důchodu, hodnota darů, příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, pojistné na soukromé životní pojištění - k těmto částkám přihlédne plátce až při ročním zúčtování záloh za zdaňovací období.

3.8 Daňové zvýhodnění na děti – daňový bonus

Novelou zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se od 1.1.2005 nezdanitelná část základu daně na vyživované dítě nahradila novým institutem "**daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti**". Daňové zvýhodnění na dítě, na rozdíl od nezdanitelné části základu daně, se odčítá ve stanovené výši nikoliv od základu daně, ale přímo od vypočtené daně a nebo v jednotlivých kalendářních měsících u zaměstnanců od vypočtené zálohy na daň.

Daňová úleva spočívá v tom, že vypočtená daň (u zaměstnance měsíční záloha na daň) se sníží o stanovenou částku daňového zvýhodnění (slevu na dani) a je-li u poplatníka s nižšími příjmy vypočtená daň nižší, než částka daňového zvýhodnění, má poplatník nárok nově i na vyplacení daňového bonusu (nevyužitě částky daňového zvýhodnění).

Aby poplatník daňového bonusu dosáhl, musí být ekonomicky aktivní. Jinými slovy daňový bonus lze uplatnit pouze v případě, kdy má poplatník ve zdaňovacím období

zdanitelné příjmy alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy, nebo při zdanění měsíční mzdy alespoň ve výši minimální mzdy.

Daňové zvýhodnění náleží poplatníkovi ve výši:

- 6.000 Kč ročně na každé vyživované dítě žijící s ním v domácnosti a
- 12.000 Kč ročně, jedná-li se o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P (částka daňového zvýhodnění se zvyšuje na dvojnásobek).

Daňové zvýhodnění na dítě poplatník uplatní po uplynutí zdaňovacího období z vypočtené daně:

- formou slevy na dani nebo
- formou daňového bonusu (záporné daně) anebo
- kombinací obou forem, tj. slevy na dani a současně i daňového bonusu.

Poplatník, který bude povinen podat daňové přiznání, si odečte daňové zvýhodnění na dítě z vypočtené daně ve svém daňovém přiznání. To znamená, že vypočtenou daň sníží o slevu na dani a pokud vypočtená daň bude nižší než částka daňového zvýhodnění, požádá správce daně o vyplacení daňového bonusu, obdobně jako o vrácení přeplatku na dani. Poprvé tak může učinit za zdaňovací období 2005, tj. **do 31. 3. 2006**.

Slevu na dani může uplatnit poplatník až do výše daňové povinnosti (daně) vypočtené podle zákona za příslušné zdaňovací období, tj. o uplatněnou slevu se prakticky sníží vypočtená daň.

Ke vzniku daňového bonusu dojde, bude-li částka daňového zvýhodnění na dítě u poplatníka vyšší, než jeho daň vypočtená podle zákona za příslušné zdaňovací období, tj. poplatník nebude mít povinnost platit na dani žádnou částku a navíc mu vznikne nárok na vyplacení "nevyužité částky daňového zvýhodnění", tj. na daňový bonus.

Základní podmínkou pro poskytnutí daňového bonusu je dosažení stanovené výše ročního příjmu. Poplatník může uplatnit daňový bonus jen za předpokladu, že jeho zdanitelné příjmy dosáhnou ve zdaňovacím období v úhrnu **alespoň šestinásobku minimální mzdy**.

Poplatník, u něhož úhrn zdanitelných příjmů ve zdaňovacím období nedosáhne stanovené výše, bude mít nárok jen na slevu na dani (nebude nic platit na dani), nikoliv však na vyplacení daňového bonusu.

Poplatník má nárok na vyplacení daňového bonusu, **činí-li jeho roční výše alespoň 100 Kč a maximálně jej lze uplatnit do výše 30 000 Kč ročně** (maximální limit se zde vztahuje jen na vyplacení daňového bonusu, tj. samotné daňové zvýhodnění v zákoně není omezeno počtem dětí). Maximální výše daňového bonusu zůstává zachována i pokud poplatník uplatňuje daňové zvýhodnění na dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P (na které se částka daňového zvýhodnění zvyšuje na dvojnásobek).

3.9 Odčitatelné položky od základu daně

Od základu daně lze odečíst níže uvedené položky:

- hodnotu **daru na veřejně prospěšné účely a dary politickým stranám a hnutím**, pokud úhrnná hodnota darů za rok přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč. V úhrnu lze odečíst maximálně 10 % ze základu daně.
- zaplacené **úroky z úvěru ze stavebního spoření, úroky z hypotečního úvěru** (snížené o státní příspěvek), pokud dané úvěry použije poplatník na bytové potřeby). Úhrnná částka úroků ze všech úvěrů u poplatníků téže domácnosti nesmí překročit 300 000 Kč ročně (resp. 25 000 měsíčně při placení úroků jen po část roku). Poznámka: pokud úvěrovou smlouvu uzavře najednou více zletilých osob, uplatní odpočet buď jedna z nich, anebo každá z nich, a to rovným dílem.
- příspěvky placené poplatníkem na **penzijní připojištění** se státní příspěvkem snížené o 6 000 Kč. Maximálně však lze odečíst 12 000 Kč ročně.
- pojistné na **soukromé životní pojištění**; podmínky: výplata pojistného plnění nejdříve po 5 letech od uzavření smlouvy a ne dříve než bude poplatníkovi 60 let; maximálně lze odečíst 12 000 Kč ročně.

3.10 Roční zúčtování záloh daně

Režim placení záloh je pro řadu poplatníků nevýhodný. Poplatník nemůže při stanovení měsíčních záloh uplatnit některé druhy nezdanitelných částek ani odčitatelné položky. Zálohy budou také příliš vysoké, pokud byly příjmy v jednotlivých měsících roku značně odlišné. Proto se poplatníkům umožňuje požádat svého posledního zaměstnavatele ve zdaňovacím období, aby jim provedl roční zúčtování záloh. Díky tomu mohou poplatníci realizovat všechny daňové úspory a žádat přeplatek na dani zpět. Pokud by byl výsledkem zúčtování nedoplatek na dani, pak by se nevymáhal.

Poplatník, který měl ve zdaňovacím období jen jednoho zaměstnavatele nebo více zaměstnavatelů postupně a podepsal u nich (všech) prohlášení k dani, může požádat písemně o provedení ročního zúčtování záloh posledního z uvedených zaměstnavatelů (plátců daně), a to nejpozději do 15. února po uplynutí zdaňovacího období. Zaměstnavatel však roční zúčtování záloh neprovede u poplatníka, který podá nebo je povinen podat daňové přiznání sám.

Poplatník je povinen předložit plátcovi daně (zaměstnavateli) doklady ode všech předchozích plátců o vyplacené mzdě, sražených částkách a zálohách nejpozději do 15. února po uplynutí zdaňovacího období, jinak plátce roční zúčtování neprovede.

Rozdíl zálohově sražené daně a vypočtené daně (v rámci ročního zúčtování) ve prospěch poplatníka vrátí plátce daně poplatníkovi jako přeplatek nejpozději při zúčtování mzdy za březen, je-li částka vyšší než 50 Kč.

3.11 Výpočet a výběr daně

Pro stanovení výše daně je třeba určit daňový základ. Ten je následně upraven o položky snižující základ daně (odčitatelné položky). Z tohoto upraveného daňového základu už je možno výslednou daňovou povinnost vypočítat. Následně se odečtou slevy na dani.

Pokud daň nepřesáhne 100 Kč za rok nebo celkové zdanitelné příjmy činí méně než 10 000 Kč za rok, daň se neplatí. To neplatí, byla-li z těchto příjmů vybrána daň nebo záloha na daň srážkou.

Daně z příjmů se zpravidla nehradí jednorázově po skončení zdaňovacího období, ale zálohově už v průběhu zdaňovacího období. Výše zálohy a pravidelnost placení se stanoví dle poslední známé daňové povinnosti. Toto se netýká občanů, kteří mají pouze příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, tj. jsou v zaměstnaneckém poměru.

3.11.1 Výpočet daňové povinnosti

Tab. 5. Výpočet daňové povinnosti za rok 2005

Veškeré příjmy, které jsou základem daně	
-	příjmy vyňaté ze zdanění
-	příjmy osvobozené od daně
-	příjmy tvořící samostatné daňové základy zdaňované zvláštní sazbou daně srážkou u zdroje
-	uznatelné výdaje na dosažení zdanitelných příjmů
=	ZÁKLAD DANĚ
-	pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
-	pojistné na veřejné zdravotní pojištění
=	ZÁKLAD DANĚ
-	nezdánitelné částky základu daně
-	odčitatelné položky
=	UPRÁVENÝ ZÁKLAD DANĚ
*	sazba daně
=	DAŇOVÁ POVINNOST PŘED SLEVOU
-	slevy na dani
=	DAŇOVÁ POVINNOST

Zdroj: vlastní

Tab. 6. Výpočet daňové povinnosti od roku 2006

Veškeré příjmy, které jsou základem daně	
-	příjmy vyňaté ze zdanění
-	příjmy osvobozené od daně
-	příjmy tvořící samostatné daňové základy zdaňované zvláštní sazbou daně srážkou u zdroje
-	uznatelné výdaje na dosažení zdanitelných příjmů
=	ZÁKLAD DANĚ
-	pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
-	pojistné na veřejné zdravotní pojištění
=	ZÁKLAD DANĚ
-	odčitatelné položky
=	UPRÁVENÝ ZÁKLAD DANĚ
*	sazba daně
=	DAŇOVÁ POVINNOST PŘED SLEVAMI
-	slevy na dani
=	DAŇOVÁ POVINNOST

Zdroj: vlastní

3.12 Daňové přiznání

Daňové přiznání slouží k vyčíslení daňové povinnosti a je dokladem pro finanční úřad. Zpravidla poplatník podává pouze řádné daňové přiznání. Může však podat také daňové přiznání opravné, popř. dodatečné. Při splnění určitých podmínek poplatník nemusí podávat daňové přiznání vůbec.

3.12.1 Podání daňového přiznání

Řádné daňové přiznání je poplatník povinen podat nejpozději do 3 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Pokud daňové přiznání poplatníka zpracovává a předkládá daňový poradce, lze podat daňové přiznání nejpozději do 6 měsíců po skončení zdaňovacího období.

Opravné daňové přiznání může poplatník podat kdykoliv v mezidobí mezi podáním řádného daňového přiznání a uplynutím lhůty pro jeho podání.

Dodatečné daňové přiznání je povinen podat poplatník, jestliže po uplynutí lhůty pro podání řádného daňového přiznání zjistí, že mu byla vyměřena daň nižší než jaká měla. Samozřejmě také může podat dodatečné daňové přiznání, pokud mu byla nesprávně vyměřena daň vyšší.

3.13 Poplatníci, kteří nemusí podávat daňové přiznání

- Poplatník, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně, nepřesáhly 10 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené, o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně nebo o určité příjmy plynoucí ze zahraničí, které jsou také zdaňovány zvláštní sazbou; další podmínkou je, že nesmí být vykázána daňová ztráta (jen teoreticky u příjmů z pronájmů).
- Poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků pouze od jednoho a nebo postupně od více plátců (zaměstnavatelů), u nichž všech podepsal "prohlášení k dani" na příslušné období, zároveň neuplatňoval odečet úroků z hypotečního úvěru a konečně zároveň jeho příjmy z ostatních činností podléhající dani z příjmů fyzických osob (příjmy z podnikání, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu, ostatní příjmy) vyjma příjmů od daně osvobozených a příjmů, z nichž je daň vybírána zvláštní sazbou, nepřevyšují 4 000 Kč.

- Poplatník, kterému plynou pouze příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků ze zahraničí, které jsou vyjmuty ze zdanění na základě mezinárodních smluv o zamezení dvojímu zdanění.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 TREXIMA, SPOL. S R.O. ZLÍN

Trexima, spol. s r.o. byla založena v srpnu 1991 zkušenými profesionály v oborech řízení lidských zdrojů, racionalizace práce a statistických šetření. Působení Treximy je zaměřeno na oblast lidské práce. Poskytuje profesionální poradenství v oblasti lidských zdrojů, racionalizace a měření práce. Provádí statistická šetření průměrných mezd. Působí jako významný partner při projektech ve veřejném sektoru v oblasti rozvoje lidských zdrojů, kvalifikace a analýzách trhu práce. Jejými významnými partnery jsou například Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, Český statistický úřad a Správa služeb zaměstnanosti MPSV. Aktivně působí v celostátní radě jako i v krajských radách pro rozvoj lidských zdrojů. Za patnáct let působení na českém a slovenském trhu si firma vybudovala širokou klientelu ve sféře podnikatelské, ale také ve státní a veřejné správě. Kontakty v rámci pravidelných setkání s personálními manažery z významných podniků z celé České republiky, zajišťování konkrétních podnikových zakázek v oblasti personalistiky a odměňování "šitých na míru" podle požadavků podniků na jedné straně a úzká spolupráce s teoretickou frontou a ústředními orgány na druhé straně, umožňují realizaci zakázek na vysoké profesionální úrovni s kvalitním teoretickým základem a především s vysokou praktickou použitelností.

Trexima Zlín je majoritním vlastníkem Treximy Bratislava, která provozuje obdobnou činnost na Slovensku.

4.1 Poslání Treximy

➤ zabezpečovat monitorování, výzkum a analýzy významných segmentů trhu práce v národních ekonomikách, poskytovat k nim poradenství a být významným partnerem institucí a centrálních i regionálních úřadů při řešení rozvojových programů. Významnými segmenty trhu práce pro Treximu jsou zejména:

- strukturální statistiky mezd, nákladů práce a pracovních podmínek
- vytváření a provozování soustavy povolání a kartotéky typových pozic
- monitoring stavu a vývoje struktury ekonomicky aktivních osob
- vytváření národní soustavy kvalifikací v oblasti dalšího profesního vzdělávání

- poskytování poradenských služeb v oblasti řízení lidských zdrojů
- řešení projektů odvozených od programů a projektů EU a národních sektorových operačních programů souvisejících s posláním Treximy
- vývoj metodik a softwarových nástrojů pro řešení strategických projektů

4.2 Cíl Treximy

- vytvářet vysoce kvalifikovanou a profesionálně zdatnou personální strukturu, umožňující řešení i těch nejsložitějších problémů s potenciálem dynamického rozvoje schopných a zdatných odborníků a manažerů
- vytvářet podmínky pro profesní a kariérový růst zaměstnanců, kteří mají předpoklady a jsou ochotni se angažovat při řešení rozvojových programů a cílů
- vytvářet vhodné pracovní, mzdové i sociální podmínky pro výkonnou a kvalitní práci loajálních a iniciativních zaměstnanců, podněcovat odborný rozvoj personálu a oceňovat diferencovaně výsledky práce
- chovat se k občanům, institucím i podnikatelským subjektům otevřeně, vstřícně a konstruktivně s cílem najít řešení problémů i s ohledem na platnou legislativu a etické zásady. Chovat se šetrně k životnímu prostředí a důsledně respektovat příslušné normy a pravidla. Zabezpečuje kvalitu služeb v souladu se standardy norem ISO 9000-2001

5 INFORMAČNÍ SYSTÉM O PRŮMĚRNÉM VÝDĚLKU

Informační systém o průměrném výdělku (ISPV) je systém pravidelného monitorování výdělkové úrovně zaměstnanců v České republice a jednotlivých regionech formou statistického šetření. Výdělková úroveň se zjišťuje na základě průměrných hodinových výdělků, vyplacené mzdy a odpracované doby jednotlivých zaměstnanců za sledované období. Šetření je pod názvem "Čtvrtletní šetření o ceně práce" zařazeno do programu statistických zjišťování, vyhlášených ČSÚ ve sbírce zákonů pro příslušný kalendářní rok (Vyhláška č. 421/2005 ve Sbírce zákonů ČR částka 145 ze dne 20. října 2005, kterou se stanoví Program statistických zjišťování na rok 2006). Šetření provádí pracoviště státní statistické služby Ministerstva práce a sociálních věcí.

ISPV poskytuje další zdroj informací o výdělcích v České republice. Výkaznictví ČSÚ, jako tradiční zdroj, sbírá údaje o evidenčním počtu zaměstnanců a vyplacených mzdách za ekonomický subjekt a publikuje průměrné mzdy v členění podle firemních charakteristik. Naproti tomu primárním výsledkem ISPV jsou statistiky mzdové úrovně jednotlivých zaměstnání (v klasifikaci KZAM-R), dalším produktem jsou odhady výdělkových parametrů zaměstnanecké populace ČR v členění podle firemních i zaměstnaneckých charakteristik.

Nejdůležitějším kritériem pro členění výsledků ISPV je příslušnost šetřeného ekonomického subjektu k podnikatelské, nebo nepodnikatelské sféře. V ISPV se zařazují do podnikatelské sféry subjekty, které odměňují podle zákona č. 1/1992 Sb. o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku. Nepodnikatelskou sféru tvoří v ISPV ekonomické subjekty, které odměňují podle zákona č. 143/1992 Sb. o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech. Do roku 2003 bylo ISPV výběrovým šetřením v podnikatelské i nepodnikatelské sféře. Od roku 2004 provozuje Ministerstvo financí Informační systém o platech, který v nepodnikatelské sféře šetří informace, požadované Informačním systémem o průměrném výdělku. Informační systém o platech se proto stává od roku 2004 zdrojem vstupních dat pro ISPV. Šetření v podnikatelské sféře zůstává výběrovým šetřením, Informační systém o platech pokrývá celou nepodnikatelskou sféru a do ISPV předává údaje jako plošné šetření. Podnikatelská sféra se i nadále šetří čtvrtletně, sledovaným obdobím Informačního systému o platech je první pololetí a celý rok.

5.1 Regionální statistika ceny práce (RSCP)

Trexima je zpracovatelem Regionální statistiky ceny práce - pravidelného statistického zjišťování mzdové úrovně zaměstnanců v krajích. Zpravodajskými jednotkami statistického zjišťování RSCP jsou ekonomické subjekty podnikatelské sféry, zaměstnávající alespoň 10 zaměstnanců a ekonomické subjekty nepodnikatelské sféry bez omezení počtu zaměstnanců. Zpracování podnikatelské sféry probíhá čtvrtletně, nepodnikatelská sféra se šetří pololetně. Regionální statistika ceny práce je doplňkem Informačního systému o průměrných výdělcích.

Regionální statistika ceny práce (RSCP) je informační systém, který produkuje aktuální údaje o výdělkové úrovni, odpracované době a struktuře zaměstnanosti podle zaměstnání v jednotlivých krajích České republiky. RSCP vychází z pravidelného výběrového statistického zjišťování s názvem *Čtvrtletní šetření o ceně práce*, které je zařazeno do programu statistických zjišťování, vyhlášených ČSÚ ve sbírce zákonů pro příslušný kalendářní rok. Šetření provádí pracoviště státní statistické služby Ministerstva práce a sociálních věcí. Garantem informačního systému RSCP je Ministerstvo práce a sociálních věcí - Správa služeb zaměstnanosti.

Regionální statistika ceny práce monitoruje se čtvrtletní periodicitou průměrné hodinové výdělky, vyplacené mzdy, strukturu mzdy a odpracovanou dobu jednotlivých zaměstnanců. Primárním výsledkem jsou statistiky mzdové úrovně profesí (v klasifikaci KZAM_R), dalším produktem jsou odhady výdělkových parametrů zaměstnanecké populace kraje. Aktuální výsledkové publikace jednotlivých krajů přinášejí průměrné hodinové výdělky za aktuální čtvrtletí, měsíční hrubé mzdy za období od začátku roku do konce aktuálního čtvrtletí, údaje o odpracované a neodpracované době za stejné období. Publikace obsahují výsledky podnikatelské sféry (ekonomické subjekty, které odměňují podle zákona č. 1/1992 Sb. o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku).

Výběrový soubor tvoří více než 3500 ekonomických subjektů podnikatelské sféry, zaměstnávajících přibližně 1,3 milionu zaměstnanců. Nepodnikatelská sféra se šetří plošně. Výsledky jsou uveřejňovány na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí portálu Správy služeb zaměstnanosti v oddílu Regionální statistika ceny práce.

6 MODEL PRO MONITOROVÁNÍ DAŇOVÉHO SYSTÉMU

Většina z principů, kterými by se měl vyznačovat optimální daňový systém (kapitola 2) je ovlivnitelná administrativně-politickými opatřeními. Na rozdíl od ostatních je ekonomická efektivnost daňového systému principem, jehož účinnost se dá nejnáze měřit. Při hledání cest ke zvyšování efektivnosti se zřejmě nejvíce uplatní exaktní metody. Budou to evidentně zejména statistické metody, ať už jde o zdanění práce (osobních příjmů) nebo o zdanění kapitálu (daň ze zisku právnických osob).

Předmět zájmu bakalářské práce je vymezen na tu část daňového systému, která se zabývá daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Vedle účinnosti výběru daní je klíčovou otázkou efektivnosti nastavení daňových pásem. Využití modelu založeného na strukturální výdělkové statistice pro hodnocení efektivnosti volby daňových pásem je předmětem praktické části bakalářské práce.

6.1 Popis modelu

Základním elementem modelu je databáze ročních výdělků jednotlivců. Databázi modelu (modelovou populaci) tvoří výběrový soubor Informačního systému o průměrném výdělku. Přesněji výběrový soubor podnikatelské sféry a soubor nepodnikatelské sféry, která se pro účely strukturálních výdělkových statistik šetří plošně. Podnikatelská část modelové databáze reprezentuje asi jednu třetinu zaměstnanců podnikatelské sféry ve firmách s alespoň 10 zaměstnanci. Zahrnuje všechny firmy s alespoň 10 zaměstnanci, přibližně 80% firem s alespoň 250 zaměstnanci, 15% výběr firem s alespoň 50 zaměstnanci a 4,5 % výběr nejmenších firem s 10 až 49 zaměstnanci. Výdělková statistika provádí dopočty podnikatelské sféry na celou zaměstnaneckou populaci nepodnikatelské sféry. Model pro monitorování daňového systému uvažuje pouze s reálnými reprezentanty zaměstnanců, neprovádí dopočty, a proto uvažuje s dvěma oddělenými pohledy na zaměstnaneckou populaci. Analyzuje zvlášť podnikatelskou a zvlášť nepodnikatelskou sféru.

Obecným cílem modelu by mělo být získání podkladů pro odhad daňových výnosů daně z příjmu fyzických osob, přesněji z příjmu ze závislé činnosti. Ke splnění takového cíle je zejména potřeba zmapovat rozložení výdělků ve vztahu k existujícím daňovým pásmům. Databáze ISPV samozřejmě určuje některá zjednodušení modelu oproti reálnému daňovému systému, nepostihuje např. všechny nezdanitelné části základu daně, daňové

zvýhodnění na děti apod. Klíčovou součástí modelu bude určení mezí pro rozdělení výdělků podle daňových pásem s vědomím omezených možností statistické databáze. Výdělkové meze, odpovídající daňovým pásmům konstruujeme tak, že k hranicím daňových pásem přičteme základní nezdanitelnou částku a „povinné odvody“ zaměstnance, tj. pojistné na zdravotní a sociální zabezpečení zaměstnance. Výsledek konstrukce ukazuje následující tabulka.

Tab. 7. Konstrukce výdělkových pásem

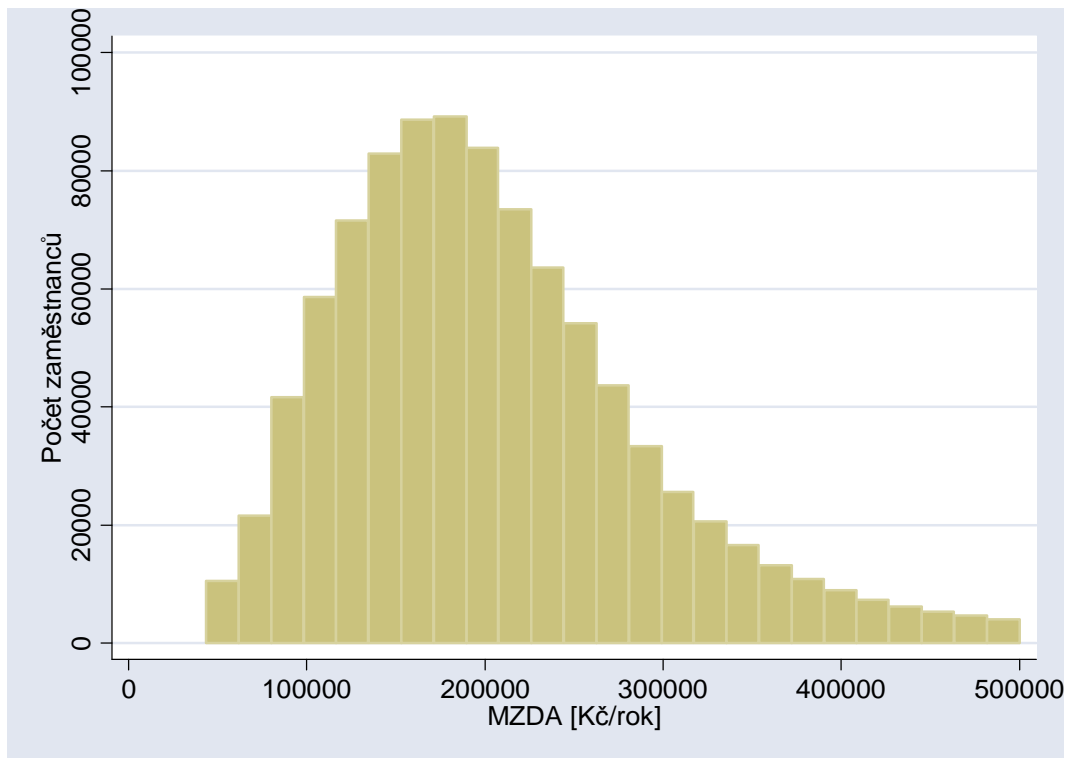
Základ daně (ZD) v Kč		ZD + základní nezd. částka 38 040,- Kč	Odvody 12,5%	Hrubý výdělek	Označení
0	109 200	147 240	21 034	168 274	H15
109 200	218 400	256 440	36 634	293 074	H20
218 400	331 200	369 240	52 749	421 989	H25
331 200	a více				

K analýze v modelu pro monitorování daňového systému byla použita nejaktuálnější databáze ročních výdělků – databáze roku 2005.

6.2 Aktuální výdělková diference

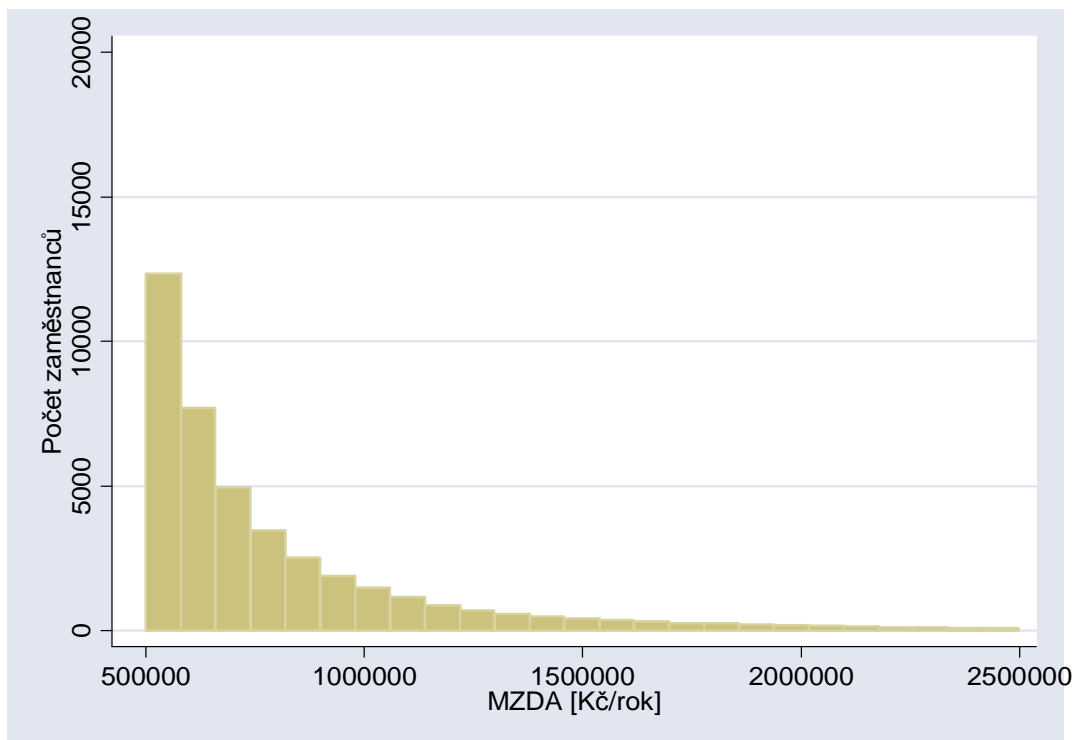
Cílem modelování na statistické databázi roku 2005 je zjistit rozdělení výdělků do jednotlivých daňových pásem a grafická analýza výdělků v okolí hranic daňových pásem. Základní představu o rozdělení zaměstnanců podle výdělku v podnikatelské sféře ukazují histogramy v grafech 1 a 2. Vzhledem k rozpětí výdělků je rozdělení znázorněno ve dvou částech; graf 1 ukazuje rozložení výdělků do 500 000 Kč/rok a graf 2 ukazuje rozložení vyšších výdělků. Stejnou metodou je v histogramech grafů 3 a 4 znázorněno rozdělení výdělků v nepodnikatelské sféře.

Graf 1. Roční výdělky v podnikatelské sféře (a)

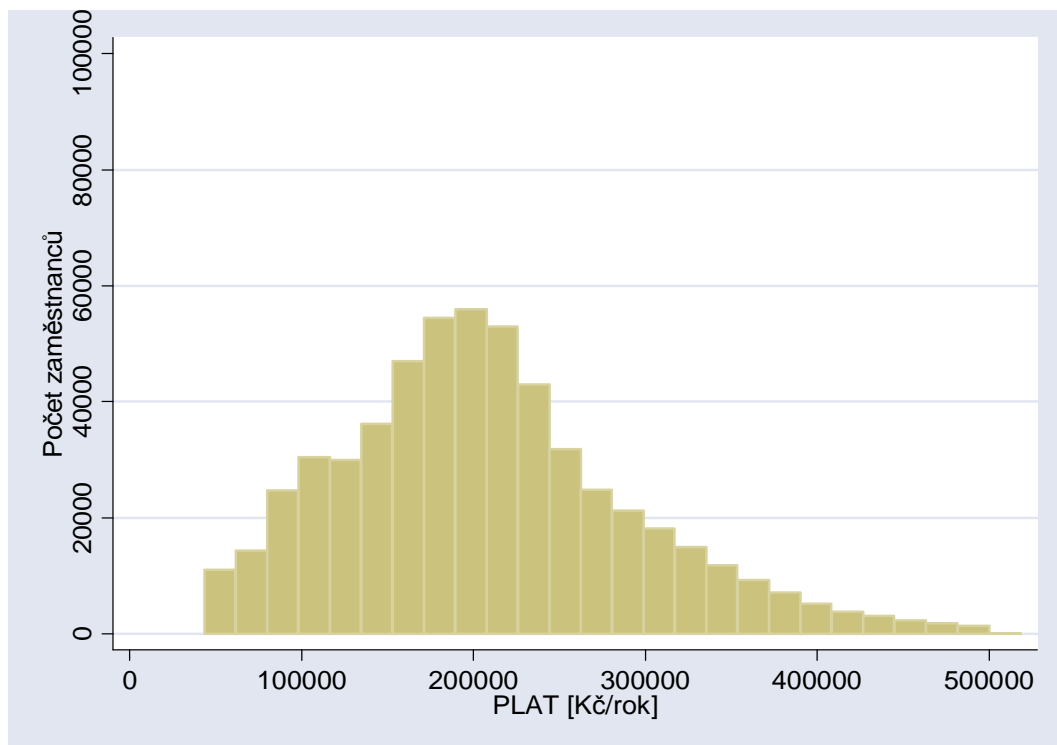
Zdroj: vlastní

Graf 2. Roční výdělky v podnikatelské sféře (b)

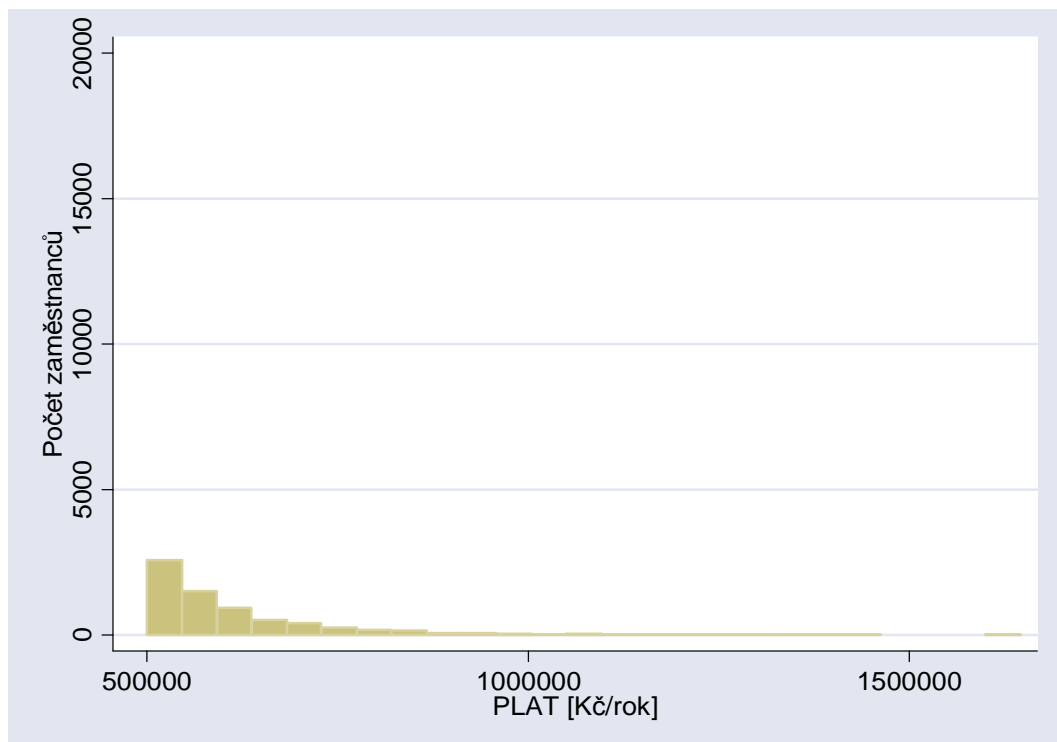
Zdroj: vlastní

Graf 3. Roční výdělky v nepodnikatelské sféře (a)

Zdroj: vlastní

Graf 4. Roční výdělky v nepodnikatelské sféře (b)

Zdroj: vlastní

Rozdělení zaměstnanců podle výdělkových pásem odpovídajících daňovým pásmům roku 2005 ukazuje Tabulka 8 a grafy 5 a 6. Tabulka 8 uvádí základní statistické charakteristiky těchto výdělkových pásem.

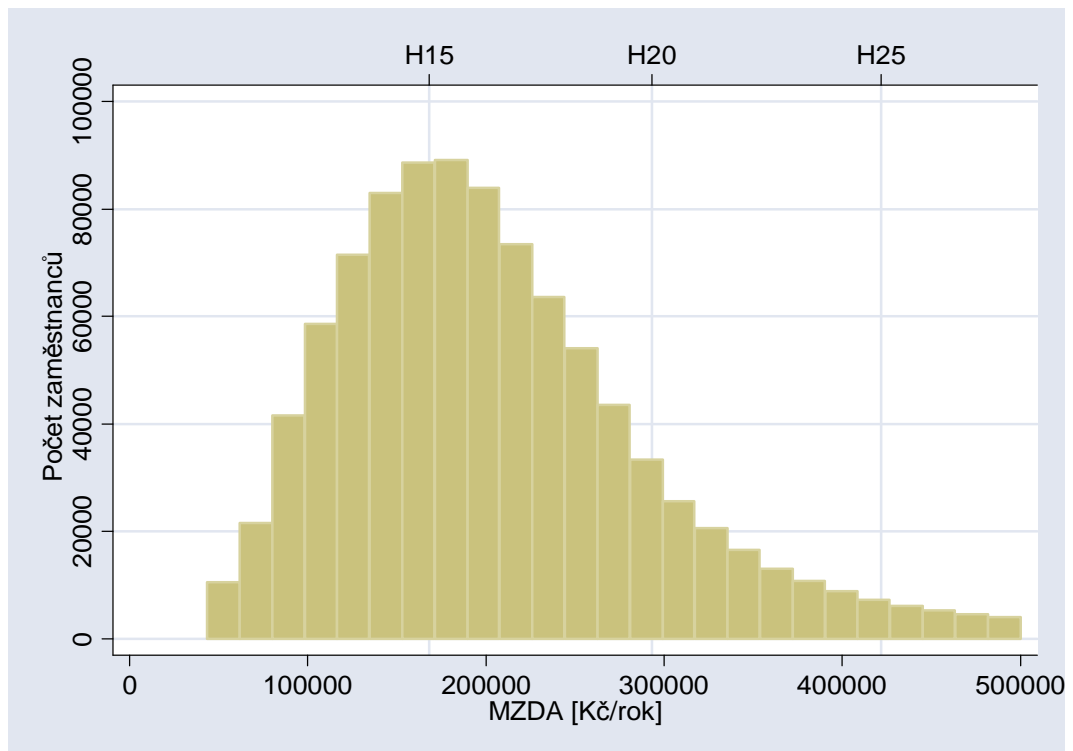
Tab. 8. Statistiky výdělkových pásem

Pásmo		do	do	do	nad
		168 274 Kč	293 074 Kč	421 989 Kč	421 989 Kč
Podnikatelská sféra	počet zaměstnanců	360 633	446 029	111 172	63 777
	%	37	45	11	6
	medián [Kč/rok]	129 079	216 201	334 938	559 564
	průměr [Kč/rok]	124 782	220 498	341 845	724 270
Nepodnikatelská sféra	počet zaměstnanců	185 074	286 072	76 166	16 243
	%	33	51	14	3
	medián [Kč/rok]	123 936	215 767	333 219	482 229
	průměr [Kč/rok]	120 313	219 936	339 975	517 893

Zdroj: vlastní

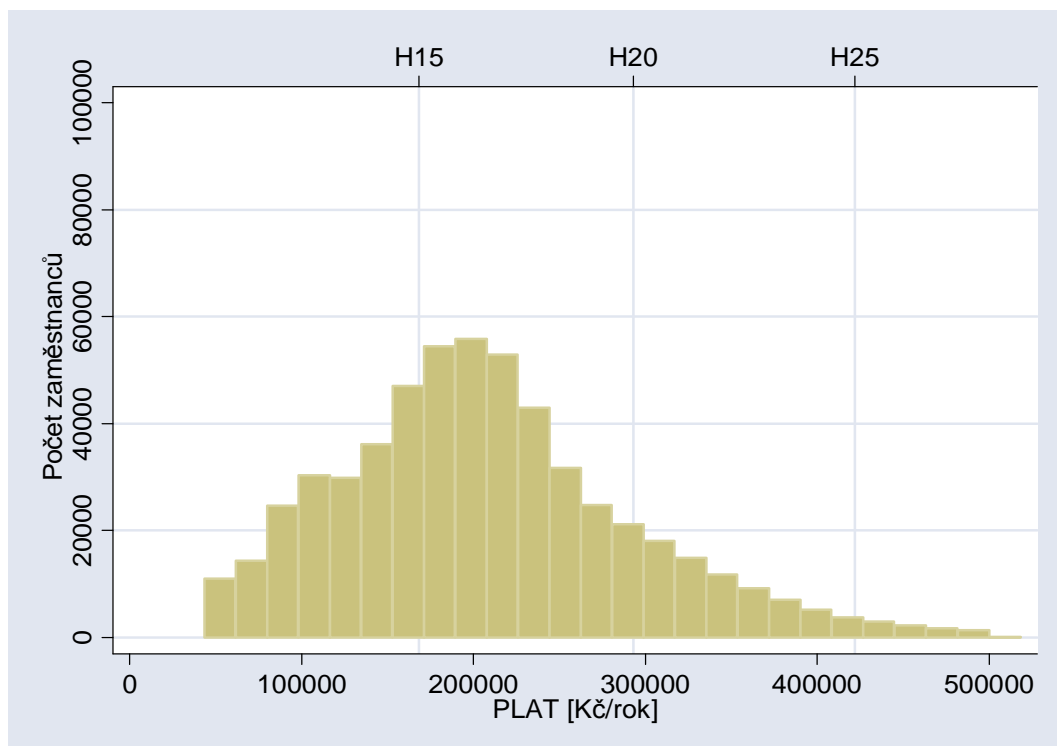
Z tabulky je zřejmé, že podstatný rozdíl výdělků mezi podnikatelskou a nepodnikatelskou sférou je teprve v pásmu 32 procentního zdanění. Největší část zaměstnanecké populace padla do 20 procentního pásma zdanění. Dvě spodní pásma zdanění obsáhnou 82% zaměstnanců podnikatelské sféry a 84% zaměstnanců nepodnikatelské sféry. V grafech 5 a 6 jsou meze pásem na ose x označeny v souladu s tabulkou 7.

Graf 5. Výdělková diferenciacie a daňová pásma v podnikateľskej sfére

Zdroj: vlastní

Graf 6. Výdělková diferenciacie a daňová pásma v nepodnikateľskej sfére

Zdroj: vlastní

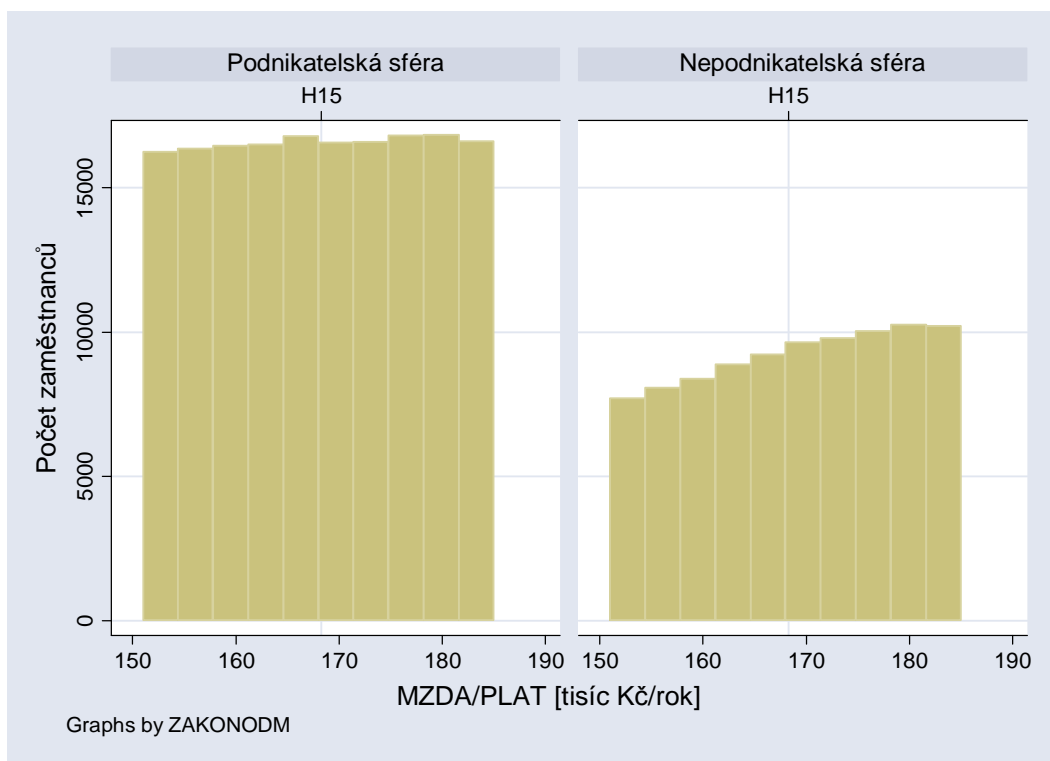
6.3 Využití modelu k optimalizaci daňového systému

Další úvahy v duchu stanoveného cíle zaměřují pozornost na blízké okolí pásmových mezí a vedou k otázce, jaká změna mezí může přinést vyšší daňový výnos? Lze předpokládat, že případná změna nemůže být radikální. Pokusíme se proto graficky analyzovat nejbližší okolí současných mezí. Zvolíme výdělkové intervaly v rozsahu $\pm 10\%$ od současných mezí a na histogramech budeme sledovat četnosti zaměstnanců v takto vymezených intervalech. Graf 7 ukazuje, že případná změna meze oddělující nejnižší pásma přinese změnu výnosu danou pouze procentem zdanění. Počty zaměstnanců v okolí se příliš nemění, protože jsou přibližně stejné zejména v podnikatelské sféře. Proto by změnu výnosu počet zaměstnanců neovlivnil.

Jiná situace nastává při analýze hranice mezi 20 a 25 procentním pásmem zdanění. Případná změna výnosu by byla dána jak změnou procenta zdanění, tak změnou počtu zaměstnanců ve sledovaném intervalu. Graf 8 ukazuje, že zejména v podnikatelské sféře se četnosti v okolí meze mění.

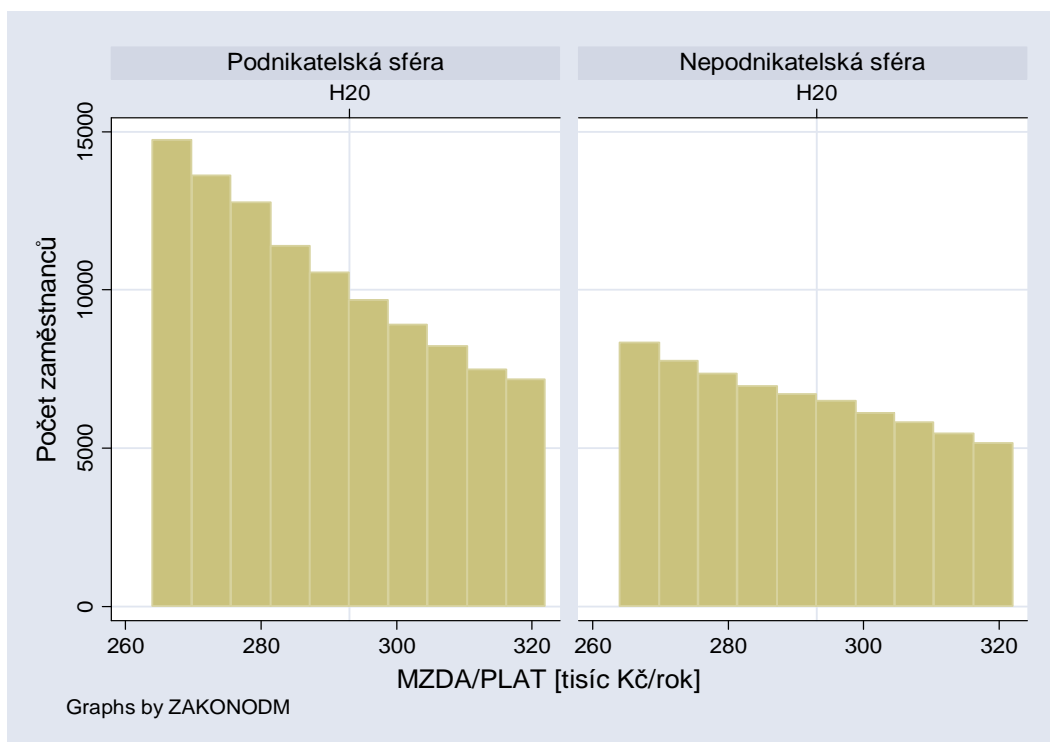
Podobná situace s pravděpodobně rychlejší změnou nastává v okolí hranice mezi nejvyššími pásmy (graf 9). K přesnějšímu posouzení efektu změny mezí daňových pásem by bylo třeba vyčíslit objemy daňových výnosů a porovnat před a po změně. Celkové sumy by se daly spočítat obdobnými postupy jako byla vytvořena tabulka 8.

Graf 7. Okolí rozmezí daňových pásem 15/20%

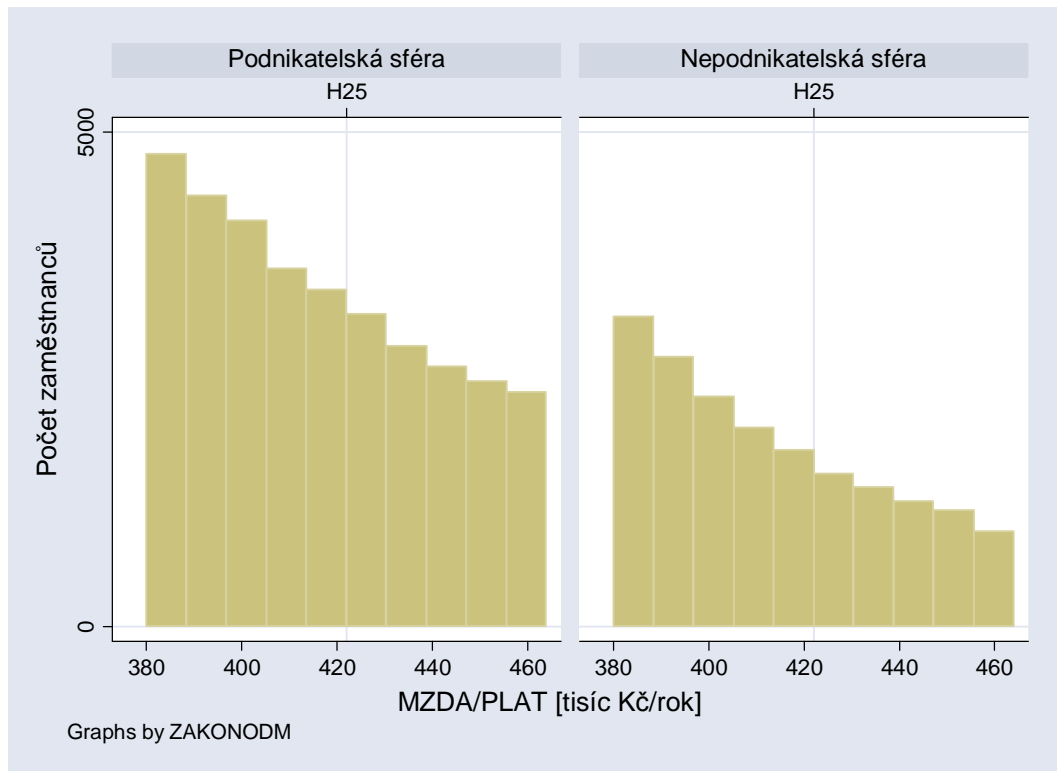
Zdroj: vlastní

Graf 8. Okolí rozmezí daňových pásem 20/25%

Zdroj: vlastní

Graf 9. Okolí rozmezí daňových pásem 25/32%

Zdroj: vlastní

Optimalizací daňového systému rozumíme v tomto případě maximalizaci daňového výnosu. Výše popsáný model může monitorovat daňový systém v tom smyslu, že poskytuje aktuální informace o výdělkové úrovni a tedy informace o jedné z nejvýznamnějších složek daně z příjmu fyzických osob – daně ze závislé činnosti. Statistická databáze je základní komponentou modelu a zdokonalování statistických prostředků je evidentním námětem pro zdokonalování modelu. Zdokonalováním statistických nástrojů rozumíme např. rozšíření výběrového souboru výdělkové statistiky o mikropodniky (ekonomické subjekty s méně než 10 zaměstnanci) nebo rozšíření výběrového souboru o fyzické osoby se zaměstnanci.

Dalším statistickým směrem pro zdokonalování modelu může být upřesňování vztahu mezi výdělkem a celkovými příjmy. V neposlední řadě by model zdokonalila informační zpětná vazba mezi modelem a skutečnými výnosy daňového systému.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zpracování analýzy výdělkové diferenciaci s rozložením zaměstnanců do jednotlivých pásem daně a to jak v podnikatelské tak i nepodnikatelské sféře České republiky.

K analýze výdělkové diferenciaci byla použita nejaktuálnější databáze (databáze roku 2005) ročních výdělků, kterou tvoří výběrový soubor Informačního systému o průměrném výdělku, přesněji výběrový soubor podnikatelské sféry a soubor nepodnikatelské sféry. Obecným cílem modelu bylo získání podkladů pro odhad daňových výnosů daně z příjmů fyzických osob, tedy z příjmu ze závislé činnosti.

Po provedené analýze bylo zjištěno, že podstatný rozdíl mezi podnikatelskou a nepodnikatelskou sférou je teprve v pásmu 32 procentního zdanění a největší část zaměstnanecké populace padla do 20 procentního zdanění.

Co se týká otázky, zda určitá změna pásmových mezí může přinést vyšší daňový výnos, bylo zjištěno, že případná změna meze oddělující nejnižší daňová pásma přinese změnu výnosu danou pouze procentem zdanění tzn., že by počet zaměstnanců změnu výnosu neovlivnil. Jinak je tomu při analýze hranice mezi 20 a 25 procentním pásmem zdanění, kde bylo zjištěno, že změna výnosu by byla dána jak změnou procenta zdanění, tak změnou počtu zaměstnanců ve sledovaném intervalu. Podstatně rychlejší změna by pravděpodobně nastala v okolí hranice mezi nejvyššími daňovými pásmy.

Námět pro uvažování o modelu pro monitorování daňového systému přinesla praxe statistických výdělkových šetření. Náznak možného využití modelu, popsany v předchozích kapitolách ukazuje možnosti dalšího vývoje a využití. Model by se mohl stát jedním z mála sofistikovaných prostředků, umožňujících odhadovat výnos daně z příjmu fyzických osob (zaměstnanců). Vedle elementárních prvků grafické analýzy použitých v bakalářské práci umožňuje kvantifikovat dopady některých změn daňového systému, protože staví na reálné, aktuální, statistické databázi výdělků.

RESUMÉ

Für meine Bachelorarbeit habe ich das Thema „Analyse der Lohndifferenzierung im Bezug auf Einkommenssteuer“ ausgewählt. Auf Grund der durchgearbeiteten Literatur und internen Materialien der Firma Trexima, Gesellschaft mit beschränkter Haftung Zlín habe ich diese Firma für meine Analyse ausgewählt. In dieser Gesellschaft arbeite ich schon eine lange Zeit. Außer anderen Tätigkeiten beschäftigt sich die Firma mit Verarbeitung der statistischen Untersuchungen über Durchschnittlohn und die gewonnenen Informationen vermittelt sie den unternehmerischen Subjekten. Die Grundangaben über die Firma habe ich am Anfang des praktischen Teils angeführt..

Die Arbeit enthält zwei Hauptteile: den theoretischen und den praktischen.

In dem theoretischen Teil gehe ich vor allem aus Literatur und Gesetzen aus, die unsere Einkommenssteuer natürlicher Personen regulieren. Zur Zeit gilt in der Tschechischen Republik das Steuersystem, das am 1.1. 1993 in Kraft getreten ist. Die Einkommenssteuer natürlicher Personen ist sehr ausgedehnt und kompliziert, deshalb beschäftige ich mich mit ihrer ausführlicher Analyse, damit es möglich wäre, sich in dieser Steuer besser zu orientieren.

Den praktischen Teil führe ich mittels der Präsentation der Firma Trexima, GmbH Zlín einschließlich ihrer Hauptziele durch. Die Daten für den praktischen Teil habe ich aus der aktuellsten Datenbank (die Datenbank des Jahres 2005), der Jahrlöhne verwendet, die aus einem ausgewählten Komplex des Informationssystems über den Durchschnittlohn gebildet ist, genauer aus einem ausgewählten Komplex des unternehmerischen Bereichs und nichtunternehmerischen Bereichs.

Zum Ziel der Arbeit in diesem Teil ist es, die Zerlegung von Arbeitnehmern nach den Löhnen in einzelne Steuerzonen zu zeigen.

Der praktische Teil enthält auch die Analyse der Einkommensdifferenzierung, in der die Zerlegung der Löhne laut statistischem System ISPV (Informationssystem über Durchschnittlohn) angeführt ist. In diesem Teil gibt es auch ein Komplex von Berechnungen, Tabellen und Graphiken der Jahreslöhne der Mitarbeiter im unternehmerischen sowie nichtunternehmerischen Bereich in einzelnen Zonen der Einkommenssteuer.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] AMBROŽ, Jan. Daň z příjmů. 1. vyd. Praha: Koršach, 2005. 397 s. ISBN 80-86296-08-3.
- [2] ANDĚL, Jiří. Statistické metody. 2. vyd. Praha: MATFYZPRESS, 1998. 274 s. ISBN 80-85863-27-8.
- [3] Autorský kolektiv. MERITUM - výkladová řada. Daně 2004. Praha: ASPI Publishing, 2004. 892 s. ISBN 80-7357-024-6.
- [4] DOBEŠOVÁ, Katarína. Daňové tabulky a změny ve zdaňování příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků v roce 2005. 1. vyd. Praha: Pragoeduca, 2005. 141 s. ISBN 80-7310-021-5.
- [5] HAMILTON, C. Lawrence. Statistics with STATA. 9. aktualizované vyd. Belmont USA: THOMSON BROOKS/COLE, 409 s. ISBN 0-495-10972-X.
- [6] *Informace o dani z příjmu fyzických osob* [online]. [cit. 2006-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesec.cz/texty/dan-z-prijmu-fyzickych-osob/>>
- [7] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 3. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2003. 263 s. ISBN 80-86395-84-7.
- [8] LUDÍNOVÁ, Marie. Daňové zákony 2005 v úplném znění. Olomouc: ANAG, 2005. 136 s. ISBN 80-7263-247-7.
- [9] Ministry of Finance. The Law Model. Albertslund: Schultz Information, 2003. 27 s. ISBN 87-7856-579-0.
- [10] PELECH, Petr. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2005. 13. aktualizované vyd. Olomouc: ANAG, 2005. 343 s. ISBN 80-7263-253-1.
- [11] ŠESTÁKOVÁ, Pavlína. Tabulky daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků 2005. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2005. 79 s. ISBN 80-7263-246-9.
- [12] ŠIROKÝ, Jan. Daňové teorie s praktickou aplikací. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003. 249 s. ISBN 80-7179-413-9.

- [13] *Teorie zdanění práce a kapitálu* [online]. [cit. 2006-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.svses.cz/akce/inovace/fulinova.pdf/>>
- [14] VANČUROVÁ, Alena. *Daňový systém 2004 aneb učebnice daňového práva*. 7. vyd. Praha: VOX - Ing. Zdenka Vostrovská, CSc., 2004. 366 s. ISBN 80-86324-42-7.
- [15] WONNACOT, Thomas. *Statistika pro obchod a hospodářství*. 1. vyd. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 891 s. ISBN 80-85605-09-0.
- [16] *Základní informace o ISPV* [online]. [cit. 2006-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.trexima.cz/site/318/default.aspx/>>
- [17] *Základní informace o RSCP* [online]. [cit. 2006-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/statistikacenyprace/>>
- [18] *Základní informace o spol. s r. o. Trexima Zlín* [online]. [cit. 2006-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.trexima.cz/site/309/default.aspx/>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ISPV	Informační systém o průměrném výdělku
RSCP	Regionální statistika ceny práce
ČSÚ	Český statistický úřad
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
ZD	Základ daně
ZTP/P	Zdravotně tělesně postižený/postižený
KZAM-R	Klasifikace zaměstnání-rozšířená
DPH	Daň z přidané hodnoty

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

<i>Tab. 1. Sazby daně z příjmů fyzických osob od roku 2006</i>	15
<i>Tab. 2. Sazby daně z příjmů fyzických osob za rok 2005</i>	15
<i>Tab. 3. Postup výpočtu zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti</i>	16
<i>Tab. 4. Slevy na dani od roku 2006</i>	17
<i>Tab. 5. Výpočet daňové povinnosti za rok 2005</i>	22
<i>Tab. 6. Výpočet daňové povinnosti od roku 2006</i>	23
<i>Tab. 7. Konstrukce výdělkových pásem</i>	32
<i>Tab. 8. Statistiky výdělkových pásem</i>	35
<i>Graf 1. Roční výdělky v podnikatelské sféře (a).....</i>	33
<i>Graf 2. Roční výdělky v podnikatelské sféře (b).....</i>	33
<i>Graf 3. Roční výdělky v nepodnikatelské sféře (a).....</i>	34
<i>Graf 4. Roční výdělky v nepodnikatelské sféře (b).....</i>	34
<i>Graf 5. Výdělková diferenciaci a daňová pásma v podnikatelské sféře</i>	36
<i>Graf 6. Výdělková diferenciaci a daňová pásma v nepodnikatelské sféře</i>	36
<i>Graf 7. Okolí rozmezí daňových pásem 15/20%.....</i>	38
<i>Graf 8. Okolí rozmezí daňových pásem 20/25%.....</i>	38
<i>Graf 9. Okolí rozmezí daňových pásem 25/32%.....</i>	39

SEZNAM PŘÍLOH

P I Logo a slogan Trexima spol. s r.o.

PŘÍLOHA PI: LOGO A SLOGAN TREXIMA SPOL. S R.O.

